

ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ «МОВНИЙ ПОРТФЕЛЬ» У ВИЩІЙ ШКОЛИ

Н.О. Арістова, кандидат педагогічних наук, доцент

У статті обґрунтовується необхідність впровадження інноваційної технології «Мовний процес» при вивченні іноземної мови у навчальний процес сучасних нелінгвістичних закладів освіти з метою його подальшого удосконалення.

Інноваційні педагогічні технології, мовна підготовка, мовний портфель, вища школа.

В умовах соціальних, економічних і політичних перетворень, що відбуваються в нашій країні, важливим питанням, що постає перед системою вищої освіти, є формування та розвиток компетентного спеціаліста, професійна та мовна підготовка якого відповідає б міжнародним стандартам. Сучасний стан мовної підготовки фахівців у вищих закладах освіти вимагає нагального перегляду підходів до організації навчального процесу, пошуку нових шляхів оптимізації навчання. Як основний напрям подолання негативних тенденцій в освітніх процесах вітчизняні та зарубіжні вчені зазначають впровадження інноваційних технологій у навчально-виховний процес вищих закладів освіти. Однією з таких інноваційних педагогічних технологій є «Мовний портфель».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значна кількість вітчизняних і зарубіжних дослідників присвятила наукові праці проблемам впровадження інноваційних педагогічних технологій, спрямованих на оптимізацію навчально-виховного процесу у вищій школі: А. Алексюк, А. Дьомін, І. Прокопенко, М. Євтух, В. Сластьонін, В. Євдокімов, С. Мартиненко, І. Юкіна, Б. Єсіпова, Т. Коваль, О. Пехота, Н. Соколова, С. Ніколаєва, Є. Торндайк, Д. Дьюї та багато інших. У працях зазначених авторів значна увага приділяється теоретичному опису й актуальності впровадження інноваційних педагогічних технологій у вищій школі. Однак поки що недостатньо досліджено причини, які не дають змогу успішно реалізувати нововведення.

Мета дослідження – дослідження і теоретичне обґрунтування інноваційної педагогічної технології «Мовний портфель» при вивченні іноземної мови у сучасних вищих нелінгвістичних закладах освіти з метою його подальшого удосконалення.

Виклад основного матеріалу. Одним із шляхів модернізації освітньої системи України постає впровадження в навчальний процес сучасних нелінгвістичних закладів освіти інноваційних педагогічних технологій. Стрижнем інноваційних процесів в освіті є вивчення, узагальнення і по-

ширення передового вітчизняного та іноземного педагогічного досвіду, а також впровадження досягнень психолого-педагогічної науки в практику.

Хоча у вищих навчальних закладах України є сприятливі умови для організації ефективної навчальної діяльності, впровадження інноваційних педагогічних технологій у навчальний процес має свою специфіку:

1) інноваційні педагогічні технології надають викладачам різноманітні можливості для організації навчального процесу, а рівень їхнього застосування у вищих навчальних закладах України недостатньо високий;

2) інноваційні педагогічні технології потребують наявності відповідних навчально-методичної, матеріальної бази та сучасного обладнання, а існуючі не завжди відповідають загальноєвропейським стандартам;

3) незважаючи на те, що різноманітні педагогічні технології діють у навчальних закладах, традиційні методи та засоби навчання домінують.

Для детального розгляду інноваційної педагогічної технології «Мовний портфель», визначимося з сутністю поняття цього терміну «педагогічна технологія» та основних характеристик педагогічної технології як системи.

Аналіз наукової літератури дозволяє стверджувати, що в дослідженнях вітчизняних та зарубіжних вчених відсутня термінологічна єдність поняття «педагогічна технологія», яка бере свій початок в педотехнічних ідеях засновників прагматичної психології та педагогіки. На думку багатьох дослідників поняття технологія навчання з'явилося внаслідок спроб «технологізувати» навчальний процес, що в основному ґрунтувалося на використанні різноманітних технічних засобів навчання. Технологізація навчального процесу в США на початку ХХ століття і відкрило дискусію про сутність терміну «педагогічна технологія», яка триває дотепер.

Сучасне розуміння «інноваційної педагогічної технології» відображає пошук способів максимального підвищення педагогічних результатів шляхом аналізу, відбору, конструювання та контролю усіх компонентів навчального процесу та їх взаємозв'язку [3].

Ми будемо дотримуватися точки зору, згідно якої педагогічну технологію можна розглядати як систему взаємообумовленої діяльності викладача і студентів, яка реалізується за визначеними методами та формами навчання згідно кінцевої мети з ефективним використанням сучасних дидактичних засобів.

Нинішня система мовної підготовки майбутніх фахівців в Україні має певні недоліки, а саме:

- відсутність систематичної роботи студентів протягом семестру;
- низький рівень активності студентів під час навчальних занять;
- можливість необ'єктивного оцінювання знань студентів;
- відсутність гнучкості в системі мовної підготовки майбутніх фахівців;
- недостатній рівень адаптації майбутніх фахівців до швидкозмінних вимог світового ринку праці.

Для подолання недоліків існуючої системи мовної підготовки майбутніх фахівців і може бути впроваджена інноваційна педагогічна технологія «Мовний портфель».

"Мовний портфель» – це документ, а точніше пакет документів, які дозволяють учню самостійно фіксувати і оцінювати свої досягнення і досвід в оволодінні іноземними мовами, незалежно від методів і засобів навчання, які використовуються при цьому" [4, с. 205].

Педагогічна технологія «Мовний портфель» була вперше впроваджена в Страсбурзі у 1997 році для вивчення іноземної мови. Розроблена технологія - це інструмент самооцінки власної пізнавальної та творчої праці користувачів мови.

Мета розробки педагогічної технології «Мовний портфель» полягає у:

- 1) усвідомленні можливих способів досягнення успіху;
- 2) тому, щоб показувати досягнення користувачів мови;
- 3) вивченні іноземної мови;
- 4) показувати ставлення користувачів мови до іноземної мови;
- 5) повністю відображати роботу користувача мови в оволодінні іноземною мовою.

До принципів педагогічної технології «Мовний портфель» належать:

- 1) самооцінка поточних, проміжних та підсумкових результатів оволодіння іноземною мовою;
- 2) систематичність і регулярність самоконтролю;
- 3) структуризація матеріалів «Мовного портфелю»;
- 4) логічність і лаконічність усіх пояснень;
- 5) акуратність та естетичність оформлення «Мовного портфелю»;
- 6) цінність та тематична завершеність матеріалів, представлених у «Мовному портфелі».

Основою для впровадження інноваційної технології «Мовний портфель» у навчальний процес при вивченні іноземної мови у вищому нелінгвістичному навчальному закладі є дослідження і теоретичне обґрунтування функцій «Мовного портфеля» [2]. Основні функції мовного портфеля: інформативна, соціальна, педагогічна.

Інформативна функція забезпечує єдині стандарти під час визначення рівня володіння іноземною мовою студентами. Соціальна функція полягає у підтримці в суспільстві мовного і культурного різноманіття, розвитку багатомовності його громадян, і у формуванні у студентів мотивації до вдосконалення своїх мовленнєвих умінь. Педагогічна функція технології «Мовний портфель» пов'язана з впровадженням нового змісту мовної освіти у вищу школу і підвищенням особистої відповідальності студентів за результати навчання.

Робота студентів зі створення мовного портфеля при вивченні іноземної мови має бути організована як і будь-яка інша навчальна діяльність та включати низку етапів, а саме: підготовчий; основний; завершальний.

Процес формування кожного вміння, зазначеного в контрольних листах для самооцінки рівня володіння іноземною мовою, передбачає його

проведення через усі етапи навчальної діяльності. Власник мовного портфеля має обрати конкретне вміння, спланувати хід оволодіння ним, виконати окреслений план, перевірити, чи оволодів умінням, обміркувати процес і результат власних дій, виявити, які стратегії навчання були ефективними та як вони вплинули на якість сформованого вміння.

Структура мовного портфеля відіграє провідну роль в успішності навчання іноземної мови студентами вищих навчальних закладів освіти. Він має відображати актуальний рівень володіння іноземною мовою студента, містити цінну інформацію про мовні і мовленнєві досягнення студентів у розвитку навичок і вмінь іншомовного спілкування [6]. Складниками мовного портфеля є: мовний паспорт; мовна біографія; досьє. Мовний Паспорт (у європейській термінології) носить назву "Мови, які я знаю". Він підсумовує мовну особистість студента і його досвід вивчення і використання іноземної мови. Сторінки самооцінки паспорта містять шкалу самооцінювання рівнів Ради Європи для кожного вміння – аудіювання, говоріння, спілкування зі співбесідником, читання і письма. Вони подаються під заголовками A1 і A2, B1 і B2, C1 і C2. Біографія називається "Мої Успіхи" і призначається для самостійної оцінки студентами свого рівня володіння іноземною мовою. Останній складник мовного портфеля – Досьє. Досьє – це особиста колекція власних робіт студентів. У ньому студенти подають будь-які особливі, з їхньої точки зору, фрагменти робіт, які ілюструють їхній досвід і досягнення.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Так, внаслідок впровадження інноваційної педагогічної технології «Мовний портфель» у сучасній вищій школі істотно змінюється процес мовної підготовки майбутніх фахівців, створюються сприятливі умови для їхнього особистісного розвитку. «Мовний портфель» є інструментом самооцінки власної пізнавальної, творчої праці студента, рефлексії його власної діяльності; є інструментом оцінки й обліку досягнень студента з іноземної мови.

Список літератури

1. Гальперин П.Я. Психология как объективная наука : избранные психологические труды / П.Я. Гальперин ; под ред. А. И. Подольского. – 3-е изд., стер. – М. : Изд-во Московского психолого-социального института ; Воронеж : МОДЭК, 2008. – 478, [1] с. – (Серия "Психологи России").
2. Гальскова Н. Д., Никитенко З. Н. Теория и практика обучения иностранным языкам. Начальная школа: методическое пособие / Н. Д. Гальскова, З. Н. Никитенко – М. : Айрис – пресс, 2004. – 240 с.
3. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / Гончаренко С.У. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
4. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи: підручник для студентів педагогічних факультетів / О. Я. Савченко – К. : Генеза, 1997. – 412 с.
5. Ягельська Н. В. Європейський Мовний Портфель для економістів (проект) / Н. В. Ягельська – К. : Ленвіт, 2004. – 56 с.
6. O'Malley J. Michael, Pierce L. Valdez. Authentic assessment for English language learners/ Practical approaches for teachers / J. Michael O'Malley, L. Valdez Pierce – Longman, 1996. – 268 p.

В статье обосновывается необходимость использования инновационной технологии «Языковой портфель» при обучении английскому языку в учебном процессе современных нелингвистических учебных заведений с целью его дальнейшего усовершенствования.

Инновационные педагогические технологии, языковая подготовка, языковой портфель, высшая школа.

The article proves the necessity to use the innovative pedagogical technology “Language portfolio” in teaching English in academic activities of modern non-linguistic education institutions in order to accomplish them. The article analyses the concepts “pedagogical technology” and “Language portfolio”. The origin of the innovative pedagogical technology “Language portfolio” which was developed to support the development of learner autonomy, plurilingualism, intercultural awareness and competence; and to allow students to record their language learning achievements and their experience of learning and using languages is researched in the given work. It describes the main aim of the development of the innovative pedagogical technology “Language portfolio”, its principles and functions. It also describes the “Language Portfolio” as a personal document that has three parts: a language passport, a language biography and a dossier. In the part “the language passport” the language learner can summarise his/her linguistic and cultural identity, language qualifications, experience of using different languages and contacts with different cultures. The biography helps the learner to set learning targets, to record and reflect on language learning and on intercultural experiences and regularly assess progress. In the dossier the student can keep samples of his/her work in the language(s) he/she has learnt or is learning.

Innovative pedagogical technologies, language proficiency, language portfolio, higher school.

УДК 37.013

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ ФІЛОЛОГІВ: КРОСКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ

**О.В. Бабенко, кандидат філологічних наук
Ю.М. Вознюк, магістрантка**

У статті розглянуто поняття «кроскультурність» як комплексна галузь наукового знання про мову в контексті гуманізації освіти та з урахуванням європейського рівня вимог у галузі підготовки фахівців з вищою філологічною освітою. Такі міждисциплінарні поняття як «мовна